

زوووار

و

کابل ټولګو^۱

زaman ګوز ګوسونده سينميشدير باهار
پاييز، حس انديردى نه فتنه لر وار
بولود، قيريلميشدى ګويون ابيبندهن
قار آتى دورت نالا ګليردى چين دهن
بیر کند توستو – توستو نفس له نيردى
چولده سه بير ټولګو آج سس له نيردى
ټولګو بى اوزونو قوجا ګوروردو
آغلينى روزګاردان اوجا ګوروردو
شيكار انده نميردى بير «قجه له ده»
مصلحت قيلميردى کور – کئچه له ده
آج باغارساقلارى قورولداييردى
ټولګو، قويروغونا دردين دئبيردى
آخى، او نئيله سين، آجدير – مريضدير
تهينه – تاباغيدا برکت سيزدير.

^۱ - آذربايجان فولکلور ادبياتيدان قايناق آينميش.

تولکو بی سوله نیر کندی چؤل به چؤل
 مایماق بئچه لرده شیکاری دئییل
 هانسی برهده کی گیزلی اوتورور
 قویروغو چپردن اوجادا دورور.
 شیکار نا علاجدیر ، تولکو بی آجدیر
 بو نئجه سلطانیق ، بو نئجه تاجدیر !
 دؤنموش یوواسینا ، طاس لار کی آتیر
 فال داشی دا سؤیلور : تولکو قوجادیر؛
 فن لر ایشله تمه لی آباس افندی ،
 حسرت قویا تویوق - جوجه یه کندی.

گئجه ، شیرن یاتمیش کندین ایت لری
 لاپدا آرتیق اولموش مرحمت لری
 سو گولوف لریدیر، بیرده کی تولکو
 آما آغیرلاشمیش خورجونو - یوگو
 بیرتوپ یاشیل پارچا ، اون آلتی شام وورموش
 حتی مچیددهنده بیر عَلم وورموش ،
 دؤنور یواسینا او یورقون - یورقون
 عبا- قبا تیکیب، هوشلانیر محزون
 صوبحون بان خروزو اویالدیر بیی! ...
 عراق عزمی قیلیر او تولکو دایی
 آینا قاباغیندا بویلانیر وئیلان
 زیارتنامه لر سؤیله بیر یالان

بزه نيبير - توزه نيبير شال - شاماخى يلا
 حرکت باشلايبير گت باشماغى يلا
 دوزر مير - مينجىغى بوبنونا ، به - به
 جاوان مرشد اولور او كهنه قهبه
 گوتورور علمى او آغا هر حال
 اونا تولىكو دئمه ك ، ماحالدير ، ماحال! ...

★

تولىكو بى درويشه ، مورادا دؤنور
 ياشيل پارچالار كى قات - قات بورونور
 علمى اوجالدير ساغ كؤلگه سینه
 قوش قولاق ياتيردير اونون سسینه
 گون دوغور ، كومه سين جم ائدير سحر
 آلبير كوللوك باشين تويوق - بئجه لر
 « سيل » ائشه نه ك لير لر آناج تويوقلار
 هر خوروز بير بولوك تويوق قوروقلار .

★

تولىكو موراد اولموش ، گلير اوزاقدان
 ويرد ائدير: خوروزنا - بئجه نا ، البان.
 تويوقلار - خوروزلار قانات چاليرلار:
 « تولىكونون ايشينده نه حكمت لر وار؟! »
 شاه خوروز سؤيله يير: اى تولىكو آغا
 بيزده آگاه اولاق سن توتان توغا!
 سن نئجه اعجازكار ، آسمانچى سان ؟
 عراق عمامه لى خراسانچى سن !.

★

تولکو بی سس له نیر: ای کافر بس دیر
 شاه خوروز اولساندا، فیکرین عبثدیر
 آند اولار روزگارا، بو پیران توغا
 من نه تولکو بی یهم، نه تولکو آغا
 توبه لر قیلیمیشام، یاندیرمیشام شام
 مقصدیم کربلا؛ لاپ سحر - آخشام
 گئدیرهم آغا نین زیارتینه
 التوبه، دیل وورام خوروز اتینه
 دا حرام بیلیمیشه هر نه شیکاری
 کابلایی تولکو دئ سن منه باری .

★

خوروز قاناد الین قویور دؤشونه
 بیر دیققت یئتیریر اونون دیشینه
 دئییر: کربلایی تولکو مرحبا
 سنه فدا اولسون بیزیم بو اوبا
 اوزوندهن نور یاغیر، سن می سن مورد؟
 خوروزلار زیارت ایستیرلر، ای داد!
 سن آلاه بیزیده یول همتینه
 آپار آغامیزین زیارتینه
 سن ای سلطان تولکو، کابلایی تولکو
 کهکشان اوخونون آغ یایی تولکو.

★

تولکو صدا قیلیر: آما شرطلر وار
 من بو کروان اوچون باش امیر - سردار

فرمان لار منيم كى، قانون منيم كى
كىمسه بىر سۆزومو ائتمه سين ايكى.

★

شاه خوروز «بان» چكىر: بو آيرى تكبير
بىزىم جانىمىز بىر، سَرورىمىز بىر.
سون ، تامام خوروزلار سىرا باغلايىر
كربلا عشقىنده اونلار آغلايىر
غريب صحنه دويور بىر آناج تۇيوق؛
خوروزلار تئى له نميش ؛ معرگه سۇيوق! ...
بىر تۇيوق حدت له فرىادا گلير:
فريك لرا! خوروزلار تولكوبله گولور! ...

سون ، قانات آچاراق ، يوغورور برک - برک
دئير: كافتار تولكو بىرده نه كلهك!؟

★

شاه خوروز قاباغا آتيلير بىردهن
دئير: آناج تۇيوق اودلان كمردهن
كافتار تولكو نه دير؟! بو ، آغا - موراد
فريك لرا! كوفر ائندى بو آناج ، فرىادا!
تولكو توبه قىلميش هر اشتهاسين
داها كربلايا اوجالدميش سسين
امام زائرىدير بىزىم آغامىز
بونا كربلايى دئمه لىيك بىز

اوره گيز پاك اولسون جئيران فريك لر
بيزه كربلايي تولكودور باش – سر
سيزينده آغايا ايمانيز اولسون
اعجازلى معنايا بيزر جانيز اولسون.

★

اولور فريك لرده امام زوؤوارى
آناج تۇيوق گۇرور بيزر خيلى قارى،
اؤز جاوان نسليندهن چۇخ آرا آچدى
تولكو ظفرچالا، ايش – ايشدهن گئچدى! .

•

كابلآ تولكو جوشور تۇيوغا يامان
سوزو تكرار – تكرار، صوحبتى همان،
تۇيوقدا سۇيله بيزر : كابلآيي عفا ئت
بيزده همسفرين ، دور اوغورلو گئت.

★

تولكونون كۇنلونون گولور گئجه سى؛
تۇيوقلاردا اولور اوره ك بئچه سى!
امام زوؤوارينين انفاسى آرتير
ده بيرمان – ده بيرمان تولكو ده ن دارتير
قازلار – اؤردهك لرده بيلمه ده ن نه وار
تولكونون يولوندا ، باخ ، قاطار – قاطار!

قاغ - قىغ - قوغ - قوغ ائدىبه ن ، پئيمان بوكورلر
تولكونون امرينه لئلىك توكورلر.

★

كابلا تولكو آغا قارا بىر قوشون
چؤل - چؤل دولاندىرير ؛ بللى دئىيل سون !
بو چرخىش - دؤورانىش ، بو جاهى - جلال
حيرت لى قىلىبدىر چؤل قوش لارين ، لال
اوچور - گئچىر - كوچور بىر سورو كك لىك
شاه كك لىك سس له نىر: فرىك لر ! بىلىك ،
تولكو ، كربلايى . نئجه افسانه ؟
بو عزت - حركت بىزه بىگانه !

★

تولكو، علمى نه دايانىر - دورور
گؤى قوشلارينا ساققالار وورور
كك لىك كك لىك اوسته قالانىر ، همان
تولكو گىزلى دئىير : « آمان آى آمان » .
سون ، دؤنوب ساققالين تومارلايلاق
دئىير: اى شاه كك لىك، اى آغلى آلچاق
اوتان بوينومداكى ياشىل قورشاقدان
منيم اعجازلاريم سىز اوچون اعلان
اليمدهكى علم ، عزتيم - شانيم
تامام قوشلار اولموش عشقىمه قه نيم
منى سئيد قىلمىش بو آغىر زوؤوار
توبه م قبول اولموش، سئيدلىيم وار

گئدیریک آغانین پاک توربتینه
دیشیم یاساقلانمیش، دا قوش اتینه! ...

★

شاه کک لیک شاد اولور، چؤخدا خرامان
دئییر: بو اّمّت لی آغایا قوربان
سنین له اوچاریق بیز کک لیک لرده
دعایه اوتورلوق، آه، پرده - پرده
شکارچی الیندهن شکایت لیبیک
تولکو بی! درد لیبیک، حکایت لیبیک.

•

تولکو، اونلاریدا اّمّتی قیلیر،
اوجا اعجازلاری دورنادا بیلیر
دؤنوب آواز توتور باش آنا دورنا:
دورنالار - دورنالار، او اوجاقگاها
یول توتون ...
دورنالار، یئره انیر لر
وزیرخوروز وئریر تولکویه خبر
تولکو دورنالارا سالاما چیخیر
بیر آز چاش - باش وورور، سؤزده کیریخیر
آخی، او بیلیر کی دورنا اوچاندير
ال چاتماز یئرلرده قانات آچاندير،
آنجاق، دورنالاردا تؤولا باش اولور
باخ، دورنالارادا تولکو باش اولور! ...

★

چؤل لری چولقا بیر گئجه نین گوجو
تولکو، بیلیر هاردا بو اییین اوجو

اؤنجه دهن بير اوجسوز كؤهول تانيردى
 كونلو قوش اتينه آلوولانيردى
 امر ائدير كؤهوله دولسون او قوشون
 عهدى يئرين توتور او وورولموشون
 او اوجسوز كؤهولون آغزىنى برک - برک
 كابلایى توكو بى ياپديرير ، دئمه ك!
 سون ، پئشناماز اولور ، قوش لارسا صف - صف
 ال دعايه دئير : ايلاهى العف
 بوجاقسىز كؤهولده بير شام يانديرير
 قوشلارا منبره قالخيب آنديرير:
 بو مقدس مكان، بو باش سجده گاه
 سليمان پاشانين ائويدير و آلاه
 بوردا پئغمبرلر نامازا دورموش
 من اوتوران يئرده مله ك اوتورموش
 ياتين بو مكاندا گئجهنى راحت
 تا چاتا بير سحر و سفر، هئيهات!

★

قوشلار پيچيلدا شير : بورا جنت يوخ
 جهنم ائويدير، سؤيوقدور، سؤيوق
 ايلان - عقرب لرین نفس گاهيدير
 عزراييل قوشونون سون سئگاهيدير!! ...

★

فسونكار تولكو بى شامى سۇندورور
 قوشلارى قارانلىق باشقا دىندىر
 ايلان ووران ياتىر ، قوشلار ياتما يىر
 خوروز سانجىلانير ، تۇيوق توتما يىر! ..
 تام ايشىق يوللارى ياپىلان مكان
 قازى دىلله ندىر ير: آغاما قوربان
 سليمان پاشادان قالان بو ساراي
 سان اۇوچو الينده بىر زەهرلى ياي! ...
 كابلا تولكو دئيبىر : سىزدەن اي زوۋوار
 گوناھلار يوبولار قارانلىق چاغ لار
 قلىبىزده چىراقلار ايشىق آچمالي
 يالنىز اىلاھىيا دوغرو اوچمالي.

★

دعايا اوتورور نه كى قوش واردى
 دئيبىر لر: اىلاھى يووامىز داردى
 بىزىم سما اوزره عشقىمىز قالمىش
 اوچماق آدلى دوم آغ مشقىمىز قالمىش.

★

كۆھول قاپ - قارانلىق، زامان آغ آت لى
 فله بين ايش لرى آفت - حيات لى
 روزگار، اولدوزلارى گۆيدەن قوپاردىر
 آخى، هر مغربىن مشرقى واردىر
 سۇگولور دان يئرى، خوروزا عادت
 اونا قرار دئيبىل سس سىز لىك - ظولمت

شاه خوروز بان چکیر؛ خوروزلار بان = بان.
 کابل ټولګو دئیر: بو واخستیز آذان؟! .
 شاه خوروز آوازا نغمه لر قوشور
 بیر خوروز سسینه یوزو قونوشور!.

آخی، چاغ باغلانمیب قرار سیز لیغا
 چاغین یاماغی وار هر آغسیزلیغا
 قارانلیق روزگارا اؤز قولو گوجدور
 عالم طاووسونون قاناتی اوچدور
 فلک، بیلیر نجه بیر گمی چیدیر
 اوزون قارانلیق لبق اونا قمچیدیر
 گجه بارداغیلا ایشیقلار ایچهر
 گجه پناهیندا گاه دنیز گچهر.

★

ټولګو دیوان قورور: قوشلار – حضرات
 خوروزلار بانلارکن؛ زورلاندى ظولمات!...
 اوزاق بیر مقصددهن، لاپ اوزاق یولدان
 کؤچوردو – گچیردی بیر آغیر کروان
 تام یوک لری بلور، قیمت لی چینی
 اورکدو قافلا – قاطر بیرده نسه، منی
 خوروزون بان لاری گوناھکار قیلدی
 او کروان ضررلی، پریشان حالی
 ای امام زوؤواری اینجیکمیش امام
 چون او یوک لر سیندی بوسبوتون – تامام

امام زوۋاريندان بو ايش عبث دير
 دئيهن يۇخ ، اي خوروز بو نئجه سس ديرا! ...
 بو ايشين جزاسى « **اعدام** » گرهك لى
 اي امام زوۋارى اولون اورهك لى.

★

قوش لار ، بويون قۇيور بو اعتراضا
 حتى تبريك دئيبير تۇيوقلار قازا .

بوسبوتون خوروزلار اعدام اولورلار
 تولكو بى ايچ دئيبير : آخ جانيم ، قومار
 منيم اليمده دير، **تك خال** لار منيم
 بو ساراي ابدى اولار مسكنيم.

★

يالنيز خوروز دئيبيل، هر قوش دينمه يه
 واختى – عادتى وار،
 اورهك سؤنمه يه

ازلدهن – ازلدهن تسليم اولماميش
 آنجاق ، بو كيشلانا قوشلارا ، نه كيش !!!

★

دۇورانين قولونون ساعاتى ايش له ك
 گون، گون اورتا اولموش
 نه او كۇهول تك

ايشيغين اوزونه يامانميش قاپى،
 قوشلارا چۇخ اوزون ، ظولمتين ايپى

حالا ، ٲؤبوق باغلی اؤز عادتینه
 او، یومور ٲایارق خوش سئیره ٲینه
 کؤنوللر بوراخیر ، قاققا – قاق سالییر
 کابل ٲولکو گؤرور ، یئنه ماجالدير
 یئنه منبر قورور ، محکمه قورور ؛
 حضرات – دئییبهن، چؤمبهل اوتورور
 خوروزا وورولان او اٲهام لار
 یئنه ٲکرار اولور ، لاپ همان قرار
 خانیم ٲؤبوق لاردا «**اعدام**» همین چاغ
 خوروزسوز ٲؤبوغا نچون یاشاماق؟

★

باشقا منبر قورور محترم **ٲولکو** :
 ٲا کی ٲاکا چیخمیب بیر قوشون ٲوکو
 سلیمان ٲاشانین سجده گاهینا
 ایشیق ساچیلماجاق،
 قوش گوناھینا
 باشقا غصب اندهر سئوگیلی ٲانری
 حضرات! ...
 جوشغوندور او دهلی ٲانری
 بیزیم اور ٲامیزدا کییم ناپاک، ایندی؟

★

اؤردهک ندا قیلیر :
 ٲولکو افندی

من دۆنمهك ايستيره م مقددس يولدان
 چون سودوك لو گۆلده چيمميشه م هر آن
 عوذومو قبول ائت ، التوبه بيرده
 غسل – تيمومسيز قيلمام سفرده.
 قازدا اوردك خان لاهم آواز لاشير
 آنجاق، تولكو بي ين كئفي ساز لاشير
 قاز دئيير: آي آغا منده بي حيا
 سودوك لو گۆل لرده چاتميشام بويا
 آخي، بيزيم كندين دؤرت آلاهي وار
 يئددى كت خداسى ، اون دؤرت شاهي وار
 سؤزلى بير دئييل او جمعيتين
 اونچون ياوا گنجير عؤمرو ملتين
 بير باخ ، بيت يئريير باش – گؤزوموزدهن
 آغا، قوربان اولوم گهل گؤز يوم بيزدهن.

★

تولكو ساققاليني تئل – تئل آييريير
 دئيير : نعوذ بالله، تانريميز بيردير
 ملعونلار تاپيلدى ، فاضيل جماعت!
 اوردده يهده لعنت، قازادا لعنت!...
 باخ، دؤرت آلاه لييميش قازلار – اوردك لر!
 سودوك لو گۆل لرده چيمميش بو بك لر! ...
 دئمه بونلارييميش ابليس هاواسى
 هئچدهن گلدى تويوق – خوروزون ياسى! ...

ازەلدەن دىنسىھىدىر بو گوناھكارلار
 سالامات قالاردى او مرحوم زوۋوار!...
 سن اى آنا دورنا بىر محكمە قور
اۋلومە – اعداما بونلار محكومدور
تۇيوق – خوروزلار بىن ناساق قانىدا
بونلار بىن بونونا گلەمىش ، جان فدا .
 ★
 اۋردەك لردە اۋلور ، قازلاردا اۋلور
 تولكونون اىچىندە باش ابلىس گولور
 دا ائو قوشلار بىندان قالما بىر اثر .
 ياغچىدىر ، ناغىلدا اولسون مختصر:
 يامان وىرنىغىرلار دىشى كك لىك لىر
 ائركك كك لىك لىرە چاتىر بو خىر
 دىشى لىر ياتىرلار بومورتاماغا
 ائركك لىر سس آچىر قارانلىق چاغا
 دىشى كك لىك لىرە كىشى كك لىك لىر
 اوۋچو – شىكارچىدان وئرمە كدە خىر.
شامىنى ياندىرىر تولكو پادشاه
 دئىر : اى دورنالار ، باخىن سىز آلاھ
 بو قارا گوناھلار نىجە پوزولسون؟! ..
شاه سلیمان ، اىستىر بوخودان دورسون!...
 نە كى ، آغىر كروان زور ضرر گورموش
 بلكە ، اون مقدس گونبەز توكولموش ! ...

امام زوؤواریندان چیرکین عملدیر
 بو ایش کک لیک لره باشقا عجلدیر،
 گټجه نین یاری سی؛ بو زلزله دهن
 آلاهیندا ائوی بیخیلدی، نه ده ن؟!
 کک لیک لر، اتم تک بو آن پارتلادی؛
 کؤرپه مله ک لرین باغری چاتلادی
 عرب پاشالاردا دیکسیندی برک - برک،
 آلاه! نه حاق واردیر، نه دیوان، دئمه ک!
 دورنالار - دورنالار، قوجا دورنالار
 کک لیک لر اعدام؛ اولوم پایدار.

•

عادت، هلاک ائدیر کک لیک لریده
 آنجاق، قارا کؤهول ظولمتدهن پرده
 سالمیش ایشیق لیغین پنجره سینه؛
 دورنا هوه سینه، خوروز سسینه
 اوچ گټجه - گوندوز سا او قارا کؤهول
 زامانی قارانلیق ساخلامیش، کیل - کیل.

•

زوؤوارلار سجده سی - قرارگاه - ټولګو
 قاندان شرآب چکیر پادشاه ټولګو،
 گؤیده نسه گؤچ ائدیر دورنا دسته سی
 مله ک لر نغمه سی اونلارین سسی

قارا کۆھول ایچره دورنالار، همان
 آزاد لیق سسینی دویاراق، جان – جان
 گوجلوقانات آچیب، قاناتلانیملار
 آنجاق، داشا ده بییر زور – زور قاناتلار!...
قارا کۆھول بیخیر دورنالاریدا
 باخ، دورنالاریدا اوولاییر قادا!....

•

کابل ٲولکو دۆنور پاک نییتیندهن!
 یاریمچیق قاییدیر زیارتیندهن
 چیرتیک چالا – چالا پوفله بییر شامی
 گۆرور هلاک اولموش زووار تمامی
 ال لرینی آچیر دعایا دوغرو
دئییر: تانریم، گۆردون دئییلهم اوغرو!
 منه قوجا چاغی کرم گۆستر دین
 قوشلار اوولامیشام؛ بیسمیلدیر یقین
 بو «روزو» قاپی سی، من اوچون عطا
 اون ایلیک روزوم وار، جان سنه فدا
بو تور زیارت لر، باشقا نیّت دیر
قوشلارین اولمه سی، منه نعمت دیر.

•

ٲولگو بی، کۆھولو ایشیغا آچیر
 گۆرور گون اور تادیر، زامانچی کۆچور

آچىلمىر قاناتلار ، اوچمايىر قوشلار
توكو نَفَسىندە ن قاچمايىر قوشلار
پوزولموش گۆى اوزره قانات نغمەسى ؛
خوروزون - كك لىين - دورنانين سسى !....

•

زامان خوروزلارى داها « بان » چكىمىر
روزگار ، اوزو سۇيوق ؛ كىمى قان چكىمىر!
تولكونون سسىندە جانان جاهازى ؛
قىزاردير خوروزو ؛ قىزاردير قازى !...

•

زوووار زووالانير ، زىارت بيتىر!...
آمما كابل توكو تىز كاما يتتىر!...
گۆيلر كتاب - كتاب يانير - آلىشىر
آزادلىق نه نه سى ، آرسىز چالىشىر !....

•

عجل عزرايىلى وحدت نامىنا
مزار ياپىير « قانات » احترامىنا
او زىارتگاھدا ، ايلان قاپىچى
بىردە عزرايىلىن چالىنمىش قىچى .

استالینگراد قهرمان لاری

شعر: استاد شهریار

ترجمه: انصاری

دریا ، شیطان دا ئجاسی ؛ شیطان ، دوپور ظولمت گئجه
 دونیا شرقین نور سسی، تورپاق بهشت لر دونیاسی
 گول سئلی ، سال تارلار قوینوندا اوکراین قیزلاری
 به!... «مئی» (May) آبی نغمه سی؛ چکش - اوراق سنفونیاسی
 خلقتی خاطر لاق، قیوریلدی: یوخ کی ، قویمارام
 پوزدوغوم جنت ، یئر اوزره بیرده تکرار اولماسی
 قاب - قارا اودلو بولود بیردریانی یاردی قره

آچدی قان توتמוש گوزون قوندو اروپا قلبینه
 ساندی ، آلمان بورنو یئل لی، گوزلری شهوت لیدیر
 « هیتلر » - ی ژرمن قانیندا اکدی، بیلدی وحشی لیک
 جفت اولور آلمان لی منلیک لرله ؛ ایش لذت لیدیر
 احوالی دؤنموش گئجه یئتدیکده، بایقوش بانلادی
 امنیت ترلانی دویدو آل اوفق آفت لیدیر
 بیر یانار اود پارچاسی قویلانندی کولده یکسره

اؤز ماغاری ایچره قیور یلمیش - کوکو وورموش یانار
 دائما خوراکی اود ، یوز باش - فسونکار اژدها
 هر باشی جولان ائدهن یوز گؤزلو بیر آتشفشان
 بویلودور؛ آخشام - سحر کی بیر قوشون عقرب دوغا
 تاپدالانمیش دهر - ده میرلر چئینه یه ر ، یا چیی یئییه ر
 دائم آلتیندان گره ک لی دئو له اهریمن یاغا
 هر دهم هر باشی گره ک باش چکمه لی بیر کشوره!

★

او ، نه اودلو باش جهنم گیزلی احیا ائیله میش
 آه، بشر باش یازیسی اول یئرده گیزلی - دردناک
 یانمالار - هایلار - فغانلار - وحشی جلد دسته لر
 داغ کیمی یانمیش سوموک لر؛ بیرده وحشتناک ضحاک
 اسکلت لر - کله لر - وحشت - اولوم عفریته سی
 جانلی قویلانمیشلارین قور خونجولو باغری چاکی - چاک
 دئولر هر سمتنه رجز سؤیلور، نه کلمیش داوره؟

★

دینج - دینج یاتمیش چیراقلار لا اروپ ؛ روزگار، گئجه
 بیردهن اود دریاسی جوشدو ؛ قورقوشوم - اود سئل سایاق
 بول هنر - صنعت دیاری - آه کی - باش یاستیقداکن
 باشینا گوی بویدا کاخ لار گلدی داغ - داغ، چاغ با چاغ
 هر سحر «کازبک» داغیندان سا دوغوردو آل گونش
 ایندی آلمان اژدهاسی هر یانا توتوموش چیراق!
 آغزی اودلو ، حمله وردی هر مکانه ، هر یئره

او اوروپا؛ کول داغی، روزگاری تیره، عشقی بوش
 اهریمن مارشی اوخور ویرانه لیقلاردا کوله ک
 آه، مزارلانمیش گولوش لر- آغ سارای لار- هر شهر
 سؤپ - سؤبوق آه - ناله لر. ظولمت، چیراق فکرییله جنگ!
 مین سورو باشسیز جماعت یورد - یوواسیز، در به در
 دونیادان ظولمت پناهیندا قاچیرلار، ای فله ک!
 هانسی گوی روزی یئتیرسین - آه - او نالان لشگره!

تام اوشاقلار میصریده - ایراندا - چینده - هندی ده
 هئی آنالاردان سورورلار: هیتلری کیم هار ائدیب؟
 بو قوناقلار، بس کی آج - جانسیز - سوسوز - آغلار - ملول
 هانسی ویرانه خزان بو گوللری بیمار ائدیب؟
 - : ائولرین جنگ آتشی یاخیمیش؛ لهستان خالقی بو
 دونیانی ژرمن جماعت بئيله خالقا « دار » ائدیب!
 - : او همان ژرمن، دئیهر: اوستون نسیل، من، خاوره؟!.

شوروی سرحددی اوزره چالیدی آلمان، طبلینی!
 دنیا خالقی بوخبردهن خیلی افسوس ائدی لر
 ترپه نه رکن اژدها؛ اود توتدو یاندی چای - چیمنی
 گوی اوزو مس توستو؛ دؤزخ، گوی آلاوولو، یوخ سحر
 داغ - دره، سان خورتانا دؤنموش؛ قیجیردیر دیش لرین
 هر قایا بیر قاش - قاباقلی پهلوان - دیوانه سر
 هر قیاق اوت خنجره، هر داش سا دؤنموش سنگره

سہمگین بیر او لکہ یہ ائتمیش تجاوز ازدها،
اونلا قارشى - قارشى دورموش قهرمان خالق اوردوسو
او، اروپانى يئميش آسانجا، آنجاق بيلمہ بير
بو شہرہ چؤخ چتینليک لر، کيمين يؤخ قورخوسو
گئت - گئت آرتير اشتہاسى، باخ، قارين آچميش، نہ سہ -
بيلمہ بير بوردا بوغاز بير تير سوموک لر، قورقوسو -
هر ديارى تسخير ائتمہک، اوندا باخ شور و شرہ!

آل اوفوقدا «ولگا» چايى کھکشان تک شکولى
قوينونا آلميش بؤيوک بير اولکہ نين گؤى حيصہ سين
دوم - دورو، چؤخدا ايشيق لى؛ هر اتکدهن عشقى پاک
گئچميشينده قهرمانلار دستان ائتميش هر سسين
ولگا، او ولگا کى دريا طوفانيندا بوغدو بير -
پارلاق آلماس؛ تاريخين آلسان کتابدان نغمہ سين
دوشمہ سين دريا قيزى تا اوغرو - ناپاک ال لره!

قهرمانلار شہرى - پولاد شہرى، آدليم - با ويفار
بير اوزوک قاشى ساياق «ولگا» اسيرى اول نيگار
يام - ياشيل ليقلار اوفوقدان باش چيخاردير هر سحر،
بير تداشيق اورمانلارى شيرلر مکانى، يؤخ شکار
هر قالا - برج اوردا آسلان گؤز قوجا عسگر کيمي
هر بوجاقدان گؤزلہ بيرلر يوللارى ديوانہ وار
سانكى روزگار گؤز تيکبيدير زہرہ دؤنموش جوهرہ

هئچ اونو تموب قهرمانلار قهرمانین بو مکان
 انقلابین عهدده سینده ن گلدی باش شاهین کیمی
 آل چکیش - آلسار اوراق آلاهی اوغلو اولمادا
 عهدینه قیلدی وفا ، هم انقلابی دین کیمی
 بوردا قوردو باش قرارگاه - اهریمن لر جنگی چون -
 اولدو ظولمت، دوغدو نور، تورپاق گول آجدی چین کیمی،
 بیر اورهک تک قان یئتیردی باش - آیاق بیر پیکره

توستوسو- طوفانی جنگین شهری بوغموش؛ قیر یاغیر
 گوئی اوزو موری - ملخ لر تک قارا تییاره لر
 سان ، گئجه ، طوفانلی دریا عالمی ویران قویوب
 هر قاریشدا فیشقیریر اودلار- گور آتشیاره لر
 پارتلاییم ، زو پارتلاییشلار؛ تورپاق آل قان - توستو - اود
 بومبالار، توپ - تانگ هله ، غوغا قیلیر خُمپاره لر ،
 چون قیام ائتمیش قیامت، سؤز نه لازم محشره! ...

«آی» آچیب بیر پرده نی گوردو ساواش؛ اود - توستو - توز
 شهری بئلدهن اژدها قیوریم وورا ییخیمیش بتر
 ولگانین شهری داغیلیمیش، خیلقته بیگانه دیر
 گیزله دیر آیدان گئجه اوز؛ آز جنایت قیل بشر!
 قتلگاهدیر؛ قارقا- قوزقون، ناله لر شوم ، خیلی تانگ -
 سینه لر اوستون یول ائتمیش ، دهم به دهم ائیلیر سفر!
 با وفا ولگا ایتی شمشیر چکیبدیر اژدره.

اژدها بیر یاری سین شهرین یئمیش بیر پارچاسی -

شیلته - شیلته؛ قیشقیریر: «قفقاز» کمک، «مسکو» کمک

آرتیر هردهم اژدهانین لاپ ده میر جاینقلاری

هر یئرہ جاینق سالییر؛ یوللار سا باغلی، ولگا تک

کینلی اهریمن آجی کولمهک لریبله آرتیریر -

دردلری، دوزدا سپیر هر بیر یارایا او - دئمک،

زولفو آل قان ولگا، شیوهنلی نه نه؛ عؤمرو قرہ.

★

اولدو بیر آتلی بولودلار کعبه سیندهن آشکار (لنین)

پارلادی بیر جوت اوزہنگی ماوی گوئی اوزره، همان

کهکشان یاغدیددی - یوللانیدیدا - ولگا عشقینه

آتچی یا یول باغلادی یئنسین یئرہ آغ کهکشان

میندی ولگانین دومانین، ولگا گوردو بو تانیش!

باغرینا چکش - اوراق آلاهی تاخمیش چون نیشان

اودلار ایچره اول ملهک باش چکدی هر بیر عسگرہ.

★

بیرایشیق، گوئی بویدا نعرہ؛ جبهه یه فرمان سورو:

قهرمانلار! یوخ کی بو «اسلاو» و «ژرمن» جنگیدیر

بو، ایشیق لا ذیل قارائلیق جنگی؛ اوردو صف به صف

یاغچیلیق لا پیسلیگین جنگی، نه سن - من جنگیدیر

من، حقیقت جارچیسی - گوئی لر سسی، مُحکم دورون

موشتولوق؛ سیز لر ظفرلی، حاق بئله آهنگ ائدیر

جانلارا جان وئردی اول سس، شکوله ندی یول - برہ.

★

بوتانیس سس، سئل گوجو بخش ائندی اول جانبازلارا
 سان تهمتن آلدی سیمرغون پیامین آل سحر
 گنج - قوجا، آرواد - کیشی، خیردا - بویوک، رستم سایاق
 کوجلاناکن، دوشمانا شیر تک قیلیرلار حملهور
 بیرزیمان سا هر قولاقلا اولدو اول سس چوخ تانیس
 بو دونه اونلا اوچالدى اولکه اقبالی - هنر
 ایندی ظولمت سینہ سین چکمیش بیر اولدوز خنجره .

کوک له نیب حدسیز او اولکه بیر ساعات تک، لاپدا دوز
 جبہه بیر، یول بیر، هارای لار: زور ساواش، هم انتقام
 ایش له بیر هر ایش ائوی، حتی قادینلار ایینه سی
 بیر گونش اطرافی چون، هر آیری لیک اوردا حرام
 ادعاسیز ملت هر مصرفده چوخ - چوخ صرفه جو
 آرتمیش استحصال؛ ولی کیپ - کیپ هامی آبار و دام
 اوز ایشینده هامی دیققت لی، خطا یوخ بیر زره

آی، بولود آتین چاپیردیر بؤلگه - بؤلگه، دورمادان
 آد یازیر اوغلان لی - قیزلی؛ جنگه دوغرو دسته لر
 جان آتیر هر بیر اوشاق جبہه قاطارین توتماغا؛
 هدیه سی بیر عسگره چاتسین گره کدیر بیر ته هر
 لاپ او دوشگون لرده تبلیغ ائتمه ده پیروز لوغو
 بو امید لرله تونور جان هم وطن، هم خسته لر
 تا گلینجه باش ظفر؛ جنگین آغاجی بار وئره .

شاختالی - قارلی گئجه معصوم چریک لر ان کیچیک -
 شئی چالیب دوشمان سیلاحیندان، دؤنورلر جبهه یه
 قارگئییم پالتارلار ایله اکتشافلار گیزلیجه
 داغ شیریم لاریندا «اسکی» ایشله دیرلر حاق - دئییه
 «زویا»، آسلان بیرقادین؛ یوزلر قاراؤولار ییخیب
 دوشمانین جانین چریک لر لاپ یئتیرمیش سینیه یه
 هاردا، آسلان سس لی «زویا»! ... آلقیش او قیز رهبره .

پورسوموش چیسگین - دومان، زهره بولانمیش دان چاغی
 قار، «یارا» دوشمان سیلاحیندان و «زویا» سرفراز
 او، بوغولموش بیر بوغازدا غیرتین سون فریادی
 تام اورهک لر گوینه بیر، هم آل اوفوق بیر باشقا ساز
 جلوله نمیش خالق آناسی آغ بولود لو خیمهده
 سس له بیر آسلان قیزین؛ آچمیش قوجاق؛ قیلیمیش ناماز
 بیر نه نه گۆز یاشی سا تور باقدا دؤنموش گوهره .

ملتین روحو بوغولموش؛ سان دنیز عصیان قیلیب
 ال کی یومروق لو؛ دامارلار زوغ؛ قیزیل قانلار جوشور
 گۆزلر اولدوز شعله لی، قاشلار دو گونلو، سینیه لر -
 آتشی گیزلی یانارداغ؛ گیزلی وولکانلار جوشور
 حتی آروادلار- اوشاقلار یوک قیلیب هر جور سیلاح
 تام قولاقلار سس ده دیر؛ قیلسین هجوم؛ جان لار جوشور
 توک لر آسلان ساچی تک بیز؛ بنزیر هر توک نشتره .

بیردەدەدە بئش اوغلوئا فریاد تپیر: ائولاد لاریم
 بیر پولاد الده اولون بئش بارماغیم ؛ سیز من کیمی
 بیر اورهک تک چیرپیناق ، بیزدهن یوخ اولسون تفرقه
 اژدهانین باشینا باشدان دوشهک آهن کیمی
 هر اوغول پورتوب - قیزاردی، نعره قیلدی: ای دە دە !
 آرخابا دؤنسهه هیجومدا ، وور منی دوشمان کیمی
 او منیم باشیم ؛ بدنهن آیری ؛ باتمیش قان - تره ! ...

بیر اوغول سؤیلور: ده دهه له لاپ سون عهدیم، سؤیلهدی:
 سن بوی آتدیقدا ، دئدیم بو عسگرین بو سن ، وطن!
 بیر آنا سؤیلور: قیزیم ! من بو سویون - بو تورباغین
 دوشلرین سوردوم، دؤغولدون بئیله گول رخساره ، سن
 بیر قادین سؤیلور: کیشی! اولدون بو حزین یاخچی سی
 اول سبب سئودیم سنی ، فرهاد اولانمیرسان نهدهن؟
 کیم وطنسیز ؛ یوخ کی - یوخ ، قورسون حیات بی منظره .

قهرمان اوردو ، شبیخون وورمادا سئل تک، گئجه -
 شهرین اطرافین آلیب زنجیر چکیرلر قات با قات
 آرخالانیر ولگا اوردویلا ؛ ایکی کسگین تییه
 قئیچی لیرلر دوشمانین لاپ شاه یولون ، هیتلرسه مات
 پاره له نمیش ایلگی سیز دوشمان، داها یوخ باغلیلیق،
 اژدها، اود ایپ لری بوینودا «دار» دویموش ، حیات!...
 باشینا اود داغلاری اود یاغدیریر بیردهن بیره .

ارک بیخان توپ لار نیریلدیر ولگا سمتیندهن سحر
 گولله لر سانسیز بلالی ایلدیریم ، کسگین کوله ک،
 دورمادان - آجی گولوش اول اهریمندهن انتقام -
 زورلو توپلار ، قاققا سالمیشلار اولوم جلدادی تک
 او گولهن ، حالا اولوم ، باخ، پارتلادیر سنگرلری !...
 ائيله شیمشکلر قارا شاخماقدا؛ باغلار « کول » - دئمه ک،
 آلماسی هر سنگرین؛ اوخشار او فتحی خئیبره .

گؤیده سه تییارالار جاینقلی قارتالار سایاق
 کاه بولود لاردان گئچیب ، گاهدا ائدیرلر باشقا جنگ
 باشقا جور عکس ائيله میش هر نقشی روزگار آیناسی ؛
 دوشمانین اوزو بومباسی اوز جبهه سینده بنگ - بنگ!
 دوشمانا باغلی مسلسل لر ائله وحشت دوغور
 گوی لره سو فیشقیریر دریادا سان ائرکک نهنگ
 پارتلایان تییارالار نعشی بیله دولموش داغ - دره .

شهری هریاندان توش ائتمیش اود - آلاوؤ ؛ یئر- گوی قارا،
 بومبالار تییارالار کی گور ها گور لا یاغدیریر
 بوردا نوح طوفانی اودلو دؤوره فیلمیش باشقا جور،
 گومبا - گومب لا فیشقیریر هر اود کوره ؛ تورباق اسیر
 دائمی - پار - پارتلاییش لار ؛ سان آمانسیز زلزله
 سس دولاشیر داغ با داغ ؛ روزگار قولون زنجیر کسیر
 یئر آناسی غملی آفاق اوزره تاپمیر پنجره .

اودلو سئلر جوشمادا ؛ جوشغون کی باشلانمیش هیجوم ؛
 کیشنه ییب - چیرپینمادا سیندیردی سدی « دریا » سان،
 قان توتوبدور گوزلری ، دیشلر باغارساقلار کسیر
 کئفلی فیل لر تک کوپوب سرنیزه لر؛ هر نیزه قان ،
 بومباسی - تانگی - توپو دیوانه لیکله دوشمانین
 دریالانمیش اوردونون قارشین آلانمیر، ال - آمان!
 باشقا اژدر ملتین خشمی ؛ یوز آلقیش « باوره » .

قهرمان قیزلار کی «زویا» تک نارنجک باغلاراق
 سیچراییب تانگ آلتینا ایشدهن سالیرلار توپ لاری
 تا شیر آغزیندان اله سالدیقدا عشقین تاجینی
 اؤنجه ایستیرلر هلاک اولسون اولوم نام آوری
 ساچ لارین تورپاغا قوربان ، جان لارین خالقا فدا!...
 بیله ، دوشمان نقاشین بی نقش ائدیر هر بیر پری ،
 آلقیش او اولدوز سودو اممیش هنرپرورلره .

سئل قوشونلار ؛ سان ايكي طوفان گليبيدير اوز - اوزه
 بير بوروقلوق ، قانلي ضدّيت ، ووروشما تن به تن
 پارچالانميش سينه لر ، چاخماق چاخان سرنيزه لر
 « شيرزن شمشيرزن ، شمشير زن لشگر شكن^۱ »
 قورخولو ، انسان گولوستانيندا كي طوفان ، همان
 شوولاري زوغدان قوپاريير ؛ هئي بيچير قانلي كفن
 قانلي تورباق ، قانلي ياستيق آل قان هر نيلوفره .

ئشى - ئشى اوسته ، اولدور - اولدور ؛ كيم قاجير ، كيم قؤولايير !
 بير اوووج تورباق اوچون هئي قارشى دورماق ، هئي يوروش
 دان دوغا ، طولمت يۇخ اولماق تك ، او دوشمان يۇخادير ؛
 اولدوز - اولدوز خيلي له شديكده وطنداشلار - باريش
 سانكي محشر ، اولدانيب قبرى جهنم اهلي نين
 روح لارين شوم شيوه ني ، هايروش لي سس لر ؛ كوهنه قيش .
 سؤيله زمرن امتى ، نولموش جهانگير هيتلره !?

¹ - بو مصراع ، گؤزل اولدوغو اوچون عينجا يئرلننده قالدى .

سان گونش اعدام اولوب؛ یئر قبر آچیر بیر گوئی بویو
باشقادییر سس لر قیامت صوبحو ؛ عالم قورخولو
«بیر قوشون»، محشر گونو وورماقدی - یاندیرماق ایشی،
«بیر قوشون» سا محکوم ارواح لار کیمی تاپمیر یولو!
های - هارایلار، قیشقیریقلار آستا - آستا یاتمادا
زور ساواش مئیدانی سس سیزلیک له ، لال لیق لادولو
هئچده یؤخدور وحشی لیک! ... د و نیا قیزی گئتدی اره! ...

آخشام اوستو، باش قرارگاهدا بوکولموش نقشه یه
قلبی داغ «مارشال ژکف»؛ خالقین بو اوغلو باشقا «روس»
بیر قوشون ژرمن لی بایراق قالدیریپ تسلیم اوچون
ال لری گویده گلیر لر ؛ باشدا ژنرال «پاولوس»
یا اولوب، یا کی اسیر اولموش او بیر میلیون قوشون؛
آلمانی باش گول لری؛ هر پهلوان ، «سلطان پروس» .
روح باغیشلییر ایلك ظفر هر جنگ ائدهن جنگ آوره .

اؤز ماغارین توش قیلیبیدیر اژدها ، باخ ، بیر داها
هه ، قولاق - قوبروق سوز اولموش ؛ زور ساواشلاردان قاجیر
آرخاسینجا آت سالیبلار قهرمانلار یئل سایاق
باشینا اودلو قیلینج لار اودلو شیمشک تک ساچیر
انتقام مئیدانی اولموش چؤل - بره ، یول - داغ - دره
دوغرانیبیدیر اژدها ؛ قیل کؤرپوسون آلمان گنجیر
شوروی سرحد لری چؤخ - چؤخ آرا آچمیش شره .

دوشمان آردینجا آخیرلار قهرمانلار سئل کیمی
 قیشقیریر سرکرده لر: لشگر یئرش، عسگر یئرش
 هامی تانگ ایشدهن دوشوب؛ توپلار - توفنگ لرده بئله
 یاخچی مسلک لی اوچون دورماق - دایانماق کوفروموش
 کیم یارالی قافلانا دؤندوکده قوجموش تورپاغی
 کیمسه ده فرمان سورور: های! سون ظفر، لاپ گوجلوش ایش!
 کیم بیلیرمی؟ گولله لر هاردان ده بیب اول افسره!

ویرنیخیر قاجسین او مئیداندان یاریم جان اژدها
 آما کی اودلو عمودلارلا یاخیرلار تورپاغا
 هانسی بیر باشی عمودلا تاپدانیر، ایشدهن دوشور
 وارلیغی بیر اولکه نین پیدا اولور، آلقیش چاغا
 آستا - آستا جان توتور جانسیز اروپا؛ جانلانیر
 کیم یاشاماق مقصدیله جهد اندیر جان آتماغا
 امنیت ترلانی گوئی مولکون یازیر شاه شهپره .

دوشموش حالدان اژدها، یوردو - یواسی تاپدانیب
 باشینین اوستون کسبیدیر هاردا بیر حرب آسلانی
 هوش لانیر بد مستی لیکدهن ژرمن؛ آغلی باش تاپیر؛
 اودلاییب اؤز خرمنین؛ ایشدهن سالیب بیر دونیانی
 ایندی آنلیر قاره اهریمن، نه وحشت لی بیر اود
 مغرور هیتلرله سالیبیدیر جانینا؛ تیتیریر جانی،
 چاره یؤخ، دؤزمهک گرهک لی هر جزء - هر کیفره.

محو اولور ظولمت کوله ک لی قاپ - قارانلیق بیر گنجه
 - سون دؤیوش - صوبحون گوموش بیر خنجریله دهریدهن،
 اؤز قارا باش یازی سییلا اهریمن چیرپینمادا
 قاره لیقلا - یؤخلوغا یاخین اوفوقدا او ، همن،
 حرب مئیدانی قیزیل بیر آینا، اودلانمیش شفق
 سئیر ائدیر قان دریاسین، بیر نغمه سی غمگین دونه ن
 دونسیانین دان اولدوزو بنزیر گولوشلو دلبهره .

بیر بئله ایش لر، بؤیوک بیر رهبرین اندیشه سی
 دونیانین دائم او وار ذهنینده ؛ اولماز خالقا یاد
 دیل لره گلدیگده آدی بیرداها بوندان بئله
حتمی ، آفاق اوزره سس لر عرش ییخسین : «زنده باد»
 دینله « ایران » قهرمانلار دوغدوغون روزگار لاری
 - او جوانمرد استالین، هم ، شهری استالینگراد -
 ملیت روحو یارات ، بویلان داها بیر «**فادره**» .